

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana

tel.: 01 513 66 00

E-pošta: kgzs@kgzs.si

www.kgzs.si

www.dobroteslovenskihkmetij.si

Št.: 340-1/2026-9

Datum: 18. 5. 2026

Parlement européen

Rue Wiertz 60

B-1047 Bruxelles

ga. Romana Tomc

Zadeva: Mnenje KGZS glede EU - okoljske zakonodaje

Spoštovani!

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je v splošnem zaskrbljena zaradi dejstva, da EU zaostruje pogoje za kmetovanje in načrtuje nadaljnje zmanjšanje izpustov v kmetijstvu in gozdarstvu v času, ko evropsko gospodarstvo kaže zelo šibko rast in se sooča z novimi energetske pretresi, geopolitičnimi tveganji ter nizko konkurenčnostjo. Iz vidika kmetov kot tudi nacionalnih in evropskih interesov menimo, da trenutno ni čas, da se začenjajo izvajati okoljski predpisi, ki lahko bistveno vplivajo na manjšo samooskrbo EU in imajo velike prehranske ter bioekonomske posledice.

KGZS posledično podpira predlog revizije okoljske zakonodaje s strani EPP, ki bo pozitivno vplivala na kmetijstvo in agroživilski sektor. Hitro prestrukturiranje kmetijstva brez ustreznih tehnoloških rešitev in finančne podpore vodi v zmanjšanje samooskrbe, izgubo delovnih mest na podeželju in večjo odvisnost EU od uvoza.

Na področju vodne direktive še posebej podpiramo, da bi morali biti termini dovoljenega gnojenja z gnojili, ki vsebujejo dušik, fleksibilni. Pri tem bi se nujno morale upoštevati tudi posledice podnebnih sprememb, ki se odražajo v podaljšanju vegetacije jeseni ali v njenem zgodnjem začetku spomladi. Datumska opredelitev rokov prepovedi gnojenja tako ne prispeva k varovanju voda in kmetom predstavlja veliko oviro pri njihovi konkurenčni pridelavi. Smiselna bi bila modelska opredelitev (napoved) na podlagi vremenskih podatkov, lastnosti tal, vrste rabe, vrste rastline.

Podpiramo tudi ostale predloge s področja nitratne in vodne direktive, ki so navedeni.

V okviru predlogov za poenostavitve in sprememb Uredbe o deforestaciji (EUDR) podajamo stališče, da zaradi že vzpostavljenih nacionalnih baz, kmetom in lastnikom gozdov ne bi bilo potrebno izvajati enkratnega novega vpisa v sistem, temveč da bi morali nacionalne baze povezati z evropsko. Vsako nadaljnje poročanje količin po poenostavitvi za države z malim tveganjem ni več potrebno. Nadalje podpiramo vsa prizadevanja za nadaljnje poenostavitve z odprtjem dodatnih členov, ki bi za države z nizkim tveganjem ukinile kakršne koli obveze vpisov ali poročanj.

Poleg predlagane zakonodaje se nam zdi v primeru nadaljnega upočasnjevanja gospodarstva in geopolitičnih zaostrovanj nujen resen premislek o ciljih zmanjšanja izpustov EU in ciljih na področju kmetijstva in gozdarstva v okviru (LULUCF in ESR ali Agri-ETS).

KGZS opozarja, da se ponori v evropskih in slovenskih gozdovih zmanjšujejo, oziroma bi bilo potrebno za zagotavljanje njihove večje odpornosti in razvoj bioekonomije z njimi celo intenzivneje gospodariti. Področje kmetijstva pa bi ob prehitrem prestrukturiranju postajalo nekonkurenčno. Opozarjamo, da je za kmetijstvo in gozdarstvo cilj zmanjšanja izpustov srednjeročno nerealen in da se ne upoštevajo realnih bioloških, tehnoloških in ekonomskih omejitev sektorja.

KGZS poziva, da je potrebno pri obravnavi okoljske zakonodaje imeti v vidu skrbi kmetov o tem, kako okoljska zakonodaja vpliva na njihove vsakodnevne dejavnosti. Kot varuhi podeželja naši kmetje podpirajo prizadevanja za doseganje visokih okoljskih standardov. Potrebno je doseči ravnovesje med okoljskimi, socialnimi in gospodarskimi vidiki. Slednje poudarja tudi EPP.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije posledično poziva tudi k realističnemu časovnemu usklajevanju okoljskih in podnebnih zahtev z razpoložljivimi finančnimi sredstvi za podporo kmetijstva in gozdarstva. Opozarjamo, da razen skupne kmetijske politike ni zagotovljenih namenskih evropskih ali nacionalnih sredstev za podporo ali kompenzacijo pričakovanih izgub dohodka kmetom in lastnikom gozdov ter da po naši oceni ni realno pričakovati, da bi zmanjšanje izpustov financiral zasebni gospodarski sektor.

V nadaljevanju dopisa posredujemo vsebinske predloge Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije po posameznih področjih, v katerih naslavljamo ključne izzive in opredeljujemo prednostne vsebine za nadaljnjo obravnavo.

V želji po uspešnem zastopanju interesov slovenskega kmetijstva in gozdarstva na evropski ravni vas lepo pozdravljamo.

Pripravili:

Mihael Koprivnikar, Klavdija Strmšek, Anja Mežan, Gabrijela Salobir in Tončka Jesenko

S spoštovanjem,

Martin Mavsar
direktor

dr. Jože Podgoršek
predsednik

Poslati:

- elektronsko na naslov romana.tomc@europarl.europa.eu
- arhiv, tu

Podrobnejša opredelitev ključnih izzivov in prednostnih vsebin:

Vsebinska področja:

1. Amonijak in emisije (NEC direktiva)

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) v celoti podpira predloge Evropske ljudske stranke (EPP) za revizijo okoljske zakonodaje, specifično za točko 4 glede NEC direktive. Čeprav je slovensko kmetijstvo od leta 2005 do 2022 že doseglo 12,9 % zmanjšanje emisij amonijaka in 9,4 % zmanjšanje TGP, opozarjamo, da nadaljnje zaostrovanje pogojev v času šibke gospodarske rasti in geopolitičnih tveganj predstavlja resno grožnjo sektorju.

Da bi zaščitili kmetije in zagotovili prehransko varnost, KGZS poudarja naslednje ključne vsebine:

- *Upoštevanje specifične strukture kmetijstva:*

Slovenijo zaznamuje velika razdrobljenost kmetijskih zemljišč ter visok delež manjših družinskih kmetij na zahtevnih, hribovitih območjih (tudi na kraških območjih). Za te kmetije so tehnološki preskoki, kot so gnojenje s tekočimi organskimi gnojili z aplikacijo gnojevke z nizkimi izpusti, novogradnje pokritih jam za gnojevko (lagun), tudi prestrukturiranje obstoječih skladiščnih kapacitet, finančno in logistično izjemno zahtevne.

- *Vzpostavitev fleksibilnih trajektorij:*

Namesto toge linearne poti zmanjševanja emisij in amonijaka predlagamo uvedbo prožnejših časovnih načrtov (trajektorij). To bi kmetom omogočilo, da investicije v tehnologije za zmanjševanje amonijaka in emisij uskladijo s svojimi naravnimi investicijskimi cikli in razpoložljivostjo razvojnih sredstev.

- *Investicijski pristop namesto administrativnega pritiska:*

Zadane cilje za leto 2030, podpiramo, vendar poudarjamo, da morajo biti ti doseženi s spodbudami za posodobitev tehnologije (npr. finančne spodbude v naložbe v opremo, digitalizacijo krmljenja, rekonstrukcije in adaptacije objektov za rejo živali še posebej na majhnih in srednje velikih kmetijah, investicije v optimizacijo hlevskega klime), ne pa z drastičnimi omejitvami pridelave.

- *Priznavanje že doseženih rezultatov:*

Znižanje amonijaka in emisij v obdobju 2005–2030 dokazuje učinkovitost dosedanjih ukrepov. Verjamemo, da je slovenski kmet ključni partner pri doseganju okoljskih standardov, če so mu zagotovljeni realni roki in ustrezna tehnična podpora.

2. Omnibus

Za rejce prašičev in perutnine ter na ključno vlogo, ki jo lahko ima Omnibus VIII pri zagotavljanju resnične poenostavitve živinoreje v Evropi. Revidirana IED bo zdaj združila

veliko število malih in srednje velikih družinskih prašičerejskih in perutninskih farm v okvir, ki je bil prvotno zasnovan za večje industrijske obrate. To je posledica načina, kako so bili opredeljeni novi obseg in pragovi, vključno z uporabo glav živine in pravil združevanja, v kombinaciji z nastajajočo zasnovo enotnih pogojev za pravila delovanja (UCOL).

Za številne kmetije to pomeni industrijske obveznosti glede dovoljenj, spremljanja in naložb, ki niso niti sorazmerne z njihovim okoljskim odtisom niti finančno vzdržne. Takšna situacija lahko hkrati spodkoplje več temeljnih ciljev EU. Če se to ne popravi, ne bo le pospešilo zapiranja manjših družinskih kmetij in spodbudilo nadaljnje koncentracije proizvodnje znotraj EU, temveč bo tudi poglobilo temeljno nedoslednost v političnem pristopu Unije: medtem ko se evropskim živinorejcem nalagajo vse bolj omejujoča in administrativno obremenjujoča pravila, zelo veliki izvajalci v tretjih državah, ki izvažajo v EU, niso podvrženi enakovrednim okoljskim omejitvam (in omejitvam glede dobrobiti živali). To bo prav tako spodbudilo frustracije in odpor do okoljske zakonodaje na podeželju v času, ko EU potrebuje kmete, da bi prešli na bolj trajnostne sisteme.

Hkrati je Komisija v okviru Omnibusa VIII napovedala pobudo za poenostavitev, v kateri je izrecno priznala potrebo po zmanjšanju administrativnih bremen in podpori konkurenčnosti v strateških sektorjih, kot je kmetijstvo. Trdno verjamemo, da mora ta pobuda vključevati ciljno usmerjene popravke izvajanja IED za živinorejo,

Omnibus VIII bi moral izrecno obravnavati nenamerne posledice revidirane IED za prašičerejo in perutnino, tako da pregleda njeno področje uporabe, da bi vključevalo le velike prašičerejske in perutninske farme.

Ne govorimo o prizadevanju za zmanjšanje emisij, temveč potreba po uporabi poenostavitve Omnibus VIII za odpravo jasnih in dokumentiranih nenamernih učinkov sedanjega okvira ter za zagotovitev pravičnega in izvedljivega ravnovesja med varstvom okolja, prehransko varnostjo, kohezijo podeželja in konkurenčnostjo.

Z vidika nepravičnih dvojnih standardov pripominjamo, da so trgovski sporazumi in živila/kmetijski proizvodi, ki izvirajo iz njih popolnoma nedopustni saj v pridelavi/prireji nimajo vključenih enakih okoljskih standardov varovanja okolja.

Evropska unija	Mercosur
Poprečna velikost kmetije s poljščinami – 30 ha	več kot 500.000 ha – največje kmetijsko izvozno podjetje (Brazilija) – 2x velikost Luksemburga! Zaokrožene enormne površine na račun izsekavanja gozdov pred presečnim datumom EUDR .
64 mio ton – poprečna pridelave koruze v EU	149 mio ton pridelata Brazilija in Argentina vsako leto

19,5 mio – povprečna vsakoletna količina uvožene koruze v EU	61 mio ton povprečna izvozna letna količina koruze Brazilija in Argentina
1 mio ha upad pridelave koruze v zadnjih 20ih letih	Povečanje pridelave koruze 400.000 ha/letno v Braziliji in x2 v 20ih letih
1 od 4ih ton porabljene koruze v EU je uvožene	2 toni od 5ih ton pridelane koruze v Braziliji in Argentini je izvožene (40%)

52% aktivnih substanc, ki so registrirane in v uporabi v državah Mercosurjevega sporazuma, so v EU prepovedane – ker so karcinogene, mutagene, povzročajo neplodnost, levkemijo, in onesnažujejo okolje ter dopuščajo sistem dvojnih standardov..!

Mercosur bo povečal velike razlike v pridelovalnih pogojih in kmetijskih sistemih s čimer se poveča nekonkurenčnost za slovenske/EU pridelovalce.

Evropska okoljska zakonodaja mora biti enako striktna tudi do uvožene hrane in kjer je mogoče ščititi evropsko in slovensko kmetijstvo.

3. Obnova narave

Na podlagi dosedanjega poteka usklajevanja KGZS ugotavlja, da rok za posredovanje osnutka NNON Evropski komisiji, 1. september 2026, ni realen za pripravo dokumenta, ki bo strokovno, pravno in ekonomsko ustrezen ter bo užival legitimno podporo ključnih sektorjev.

KGZS je pozval MNVP, da pri Evropski komisiji poda prošnjo za posredovanja drugega usklajenega osnutka NNON do konca leta 2026, z utemeljitvijo potrebe po celovitem usklajevanju z deležniki. KGZS je pripravljena zagotoviti strokovno podporo MNVP pri utemeljevanju te zahteve.

Cilj evropske zakonodaje na področju obnove narave je dolgoročna in trajna obnova odpornosti ekosistemov na kopenskih in morskih območjih držav članic, s posebnim poudarkom na obnovi degradiranih ekosistemov. Hkrati zasleduje tudi širše cilje blažitve podnebnih sprememb, prilagajanja nanje, nevtralnosti degradacije tal ter izboljšanja prehranske varnosti.

Takšen celovit pristop povezuje ekološke, podnebne in prehranske vidike ter poudarja pomen trajnostnega kmetijstva in učinkovite rabe kmetijskih zemljišč pri zagotavljanju prehranske varnosti in ohranjanju naravnih virov. S tem se krepi povezava med naravovarstvenimi cilji in kmetijsko politiko ter omogoča usklajeno oblikovanje ukrepov za trajnostni razvoj in odpornost prehranskih sistemov.

Kmetijstvo kot strateška dejavnost posebnega pomena zagotavlja prehransko varnost prebivalstva, zato je pomembno, da zakonodajni okvir omogoča tudi ustrezno odzivanje v

primeru nepredvidljivih, izjemnih in nenadnih dogodkov, ki lahko bistveno vplivajo na razpoložljivost kmetijskih zemljišč in zadostno pridelavo hrane.

Finančne informacije in možnosti systemskega vključevanja drugih sektorjev niso jasno opredeljene. Menimo, da ukrepov, ki omejujejo rabo kmetijskih in gozdnih zemljišč, ni mogoče uvajati brez jasno določene in systemsko zaprte finančne konstrukcije. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije poudarja, da je temeljni cilj Skupne kmetijske politike zagotavljanje stabilne in zadostne pridelave hrane. Za učinkovito izvajanje ukrepov bodo potrebna dodatna sredstva, ki morajo presegati obstoječi finančni okvir SKP. **Zato je nujno, da se financiranje razširi tudi na druge finančne vire in politike, zlasti na področja kohezijske politike, regionalnega razvoja, obrambe, turizma ter drugih razvojnih programov, da se prepreči dodatno finančno obremenjevanje kmetijskega sektorja.**

V številnih delih Slovenije, zlasti na območjih, kot so Haloze in Slovenska Istra, opuščanje kmetijske dejavnosti vodi v intenzivno zaraščanje kmetijskih zemljišč. Ta proces zmanjšuje razpoložljive površine, pomembne za ohranjanje habitatov, biotske raznovrstnosti ter tradicionalne krajine. Približno tri četrtine kmetijskih zemljišč v uporabi se nahaja na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost. Na teh območjih naravne razmere povzročajo višje stroške obdelave, več ročnega dela in nižjo produktivnost, kar povečuje tveganje za opuščanje rabe.

Pravilno zasnovani in finančno podprti naravovarstveni ukrepi lahko te trende pomembno omilijo. Aktivno upravljanje površin, kot sta košnja in paša, preprečuje zaraščanje, ohranja habitatne tipe in prispeva k ciljem upravljanja območij Natura 2000. Takšen pristop omogoča hkratne koristi za naravo, kmetijstvo in prehransko varnost.

Predlagamo usmerjeno obnovo predvsem na državnih zemljiščih v zaraščanju, plantažah gozdnega drevja in neobdelanih kmetijskih zemljiščih, pri čemer naj imajo prednost območja Natura 2000 do leta 2030 ter druga območja do leta 2050.

Predlagamo celovit systemski pristop, ki vključuje evidenco zemljišč v zakupu, spremljanje rabe in stanja ekosistemov ter usklajevanje ukrepov z okoljskimi in prehranskimi cilji. S tem se zagotovi boljša raba državnih zemljišč ter preprečuje njihovo propadanje.

Z vidika prehranske varnosti in ob stalnem trendu zaraščanja kmetijskih površin predlagamo tudi nadaljevanje politike omogočanja krčitev gozdnih površin za kmetijsko rabo, pri čemer naj se v ukrepe vključujejo predvsem gozdovi pod varstvenimi režimi, kjer krčitve niso možne, nadomestitev pa se zagotovi z vključitvijo zaraščajočih površin v gozdni fond ob soglasju lastnikov.

Poudarjamo, da aktivno sodelujemo pri pripravi Nacionalnega načrta za obnovo narave, pri čemer si prizadevamo, da se njegova implementacija ustrezno prilagodi lokalnim in

nacionalnim razmeram. Na ta način verjamemo, da je mogoče učinkovito povezati skupni okvir Evropske unije z načelom subsidiarnosti in potrebno fleksibilnostjo držav članic.

4. Sistem trgovanja z emisijami za kmetijstvo

Evropska komisija je junija 2024 napovedala študije vpliva in tehnične delavnice z namenom priprave zakonodajnega predloga za Agri-ETS leta 2026. KGZS ta razvoj pozorno spremlja in izraža resne pomisleke glede zasnove sistema v predlagani obliki.

Agri-ETS ne sme vključevati emisij tudi od bioloških procesov kot je metan iz prebave živali in dušikov oksid iz tal. Ti procesi so del naravnega ogljikovo-dušikovega cikla on ne smejo povečati stroška pridelave hrane ali povzročiti selitve proizvodnje v tretje države in zmanjšati samooskrbe EU.

Za gozdarstvo se Agri-ETS na papirju kaže kot priložnost za ustvarjanje dohodka s prodajo ogljičnih kreditov. Pogoji za to pa so zahtevni, dokazana dodatnost, dolgotrajnost in zagotovljeno skladiščenje ponora, kar je v dinamičnih gozdnih ekosistemih z že zdaj nadpovprečno visoko lesno zalogo izjemno težko doseči. Ob vedno pogostejših naravnih nesrečah (vetrolom, žledolom in gradacije podlubnikov) pa je dolgoročno zagotavljanje ponora problematično in ne more biti tveganje lastnika.

KGZS se zavzema proti uvedbi Agri-ETS in izključitev neizogibnih bioloških emisij iz kakršnega koli sistema ogljičnega obdavčenja.

5. LULUCF — raba zemljišč, sprememba rabe in gozdarstvo

Uredba LULUCF (2018/841, spremenjena z 2023/839) pokriva obdobje 2021–2030 v dveh fazah z bistveno različnimi pravili. Za Slovenijo so posledice systemske in zahtevajo posebno pozornost in zahtevanje izjeme v pogajanjih.

V prvem obračunskem obdobju je Slovenija lahko dosegla izjemo. Zadoščanje drugemu obdobju bo verjetno problematično.

Zastarani sestoji kot posledica desetletij prenizke sečnje imajo zmanjšan prirast, naraščajočo odmrlo biomaso in povečano ranljivost za vetrolome, žledolom in lubadarje. Ko sestoji propadejo, iz ponorov postanejo viri emisij. **Slovenija zato potrebuje izjemo za obdobje po 2030, da lahko z gozdovi proaktivno gospodarimo.**

V sklopu podnebne zakonodaje menimo da kmetijski in gozdarski sektor ne smeta biti kaznovana za proaktivno gospodarjenje z gozdovi z prilagajanjem na podnebne spremembe in čiščenje območij, ki so bile napadena po podlubnikih.